

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta
PL 355
20101 Turku

LAUSUNTO JÄTTEENKULJETUSJÄRJESTELMÄSTÄ

1. Kiinteistöliitosta

Kiinteistöliitto Varsinais-Suomi on 1907 perustettu kiinteistönomistajien edunvalvoja ja kiinteistöalan asiantuntijaorganisaatio. Jäsenkuntamme muodostuu pääasiallisesti asunto-osakeyhtiöistä (90 %), mutta jäsenistöömme kuuluu myös vuokrataloyhtiöitä, kiinteistöosakeyhtiöitä ja huoltoyhtiöitä. Jäsenenämme on yli 2.700 kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiötä Varsinais-Suomen alueella. Olemme Suomen Kiinteistöliiton kolmanneksi suurin jäsenyhdistys.

2. Yleistä

Turun Hallinto-oikeus on 23.06.2022 päätöksellään todennut, että jätehuoltolautakunnan 18.3.2021 päätös koskien kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta ei osoita jätelain 37 §:n edellytysten täyttyvän koko tarkastelualueella. Hallinto-oikeudella ei ole kunnallisvalitusasiassa toimivaltaa jätehuoltolautakunnan päätöksen muuttamiseen tai uuden päätöksen tekemiseen, jonka vuoksi asia tulee uudelleen käsiteltäväksi. Kuulutuksen yhteydessä ollut taustamateriaali oli vanhaa, jo esillä ollutta, hallinto-oikeuden päätöstä ja viranomaisten laatimaa ”Arviota jätelain ehtojen täyttymisestä 2023” asiakirjaa lukuun ottamatta.

Jätelain laaja uudistus sekä lait ympäristönsuojelulain, kemikaalilain, rikoslain ja elintarvikelain muuttamiseksi tulivat voimaan 19.7.2021. Jäteasetus, pakkausjäteasetus ja muut jätelakia täydentävät asetusmuutokset tulivat voimaan 1.12.2021. Muutokset jätteiden keräyksessä ja lain mukaisissa jätteenkuljetusvastuissa toteutuvat vähitellen siirtymäajan puitteissa. Useassa Lounais-Suomen kunnassa kiinteistönhaltija on ennen lakimuutosta vastannut kiinteistöltä kerättävien jätteiden kuljetuksen kilpailutuksesta. Uuden jätelain myötä kiinteistön kilpailuttamaksi jätelajeiksi jää toistaiseksi ainoastaan sekajäte/polttokelpoinen jäte.

3. Jätelain valmistelusta

Kiinteistöliitto esitti kaksoisjärjestelmän sallimista lainvalmistelussa myös bio- ja pakkausjätteiden kohdalla. Kiinteistöliitto ei lainvalmistelussa kannattanut mallia, jossa vain sekajätteen ja lietteen kuljetukset voisi kiinteistönhaltija kilpailuttaa itse.

Jätelain nykyinen kompromissi, jossa kunta voi päättää kiinteistönhaltijalle on kuljetuksen kilpailutusmahdollisuudesta ainoastaan sekajätteen kohdalla, on arviomme mukaan lähinnä näennäinen. Tämä siksi, että liiketoiminnallisesti vain yhden jakeen kilpailutus kaventaa taloyhtiön volyymiä kilpailuttavana asiakkaana, vaikka taloyhtiöt toimisivat yhdessä. Lisäksi sekajätteen määrä on lähivuosina supistumassa lainsäädännön muutostenkin seurauksena. Kokonaisuuden kannalta on aikaisempaa todennäköisempää, että päädytään epäoptimaalisiin tilanteisiin.

4. Kustannuksista

Keskitetystä mallissa jäteastioita tyhjenetään tiiviimmällä syklillä, mitä vapaan kilpailun piirissä.¹ Tämä tarkoittaa sitä, että keskitetyssä mallissa tyhjenetään vajaampia jäteastioita ja tarvittavaa useammin. Kun tyhjenetään vajaampia astioita kiinteällä hinnalla vähenee kannustin jätemäärän vähentämiseen, joka on ylipäättään jätehuollon keskeisiä tavoitteita. Kiinteistönomistajat pelkäävät, että jätteenkuljetushinnat nousevat keskitetyssä mallissa. Täysin monopoliasemassa oleva yhtiö, jonka hinnoittelumekanismit eivät ole markkinaehtoisia, vaan lautakunnan päätöksiä, saadaan tuottamaan voittoa, kun jätteiden käsittelymaksut, perusmaksut ja jätteiden kuljetusmaksut määrätään riittävän suuriksi. Toivomme lautakunnan kiinnittävän huomiota jätemaksujen kehitykseen ja huolehtivan maksujen kohtaan oikeudenmukaisuudesta.

Virkamiesselvityksen mukaan kuljetuspalveluiden hinnat ovat alueen nykyisessä sopimusperusteisessa kuljetuksessa syrjiviä ja osalle kiinteistön haltijoista kohtuuttomia. Toisaalta keskitetyn mallin yksi heikkous on se, ettei se ota huomioon asuinalueiden välisiä eroja hinnoittelussa, esim. keskusta-, taajama- ja syrjäseudulla asuville hinnat ovat samat, vaikka kustannusten aiheuttamisperuste on eri. Tiiviistä asumisesta ja alueellisesta yhteistyöstä saatu kustannushyöty ja tehokkuus siirtyvät muualle. Kärjistäen voi todeta, että esimerkiksi hyvästä jättepisteiden koko asuinaluetta koskevasta suunnittelusta saavutettu kustannushyöty valuu erityisesti tiiviistä lähiöistä väljästi ja yksilöllisesti asuville. Voi perustellusti esittää kysymyksen onko tämä asukkaiden tasapuolista ja kohtuullista kohtelua?

Virkamiesselvityksen mukaan kunnan keskitetyn kilpailun seurauksena palveluiden hinnat kiinteistön haltijalle ovat keskimäärin alhaisemmat kuin kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmässä. Kun maksut määräytyvät samoin yhtenäisin perusten, ovat koko toimialueen asukkaat keskenään tasavertaisessa asemassa. Toivomme, että tasapäistämisen sijaan lautakunta kiinnittää jatkossa hinnoittelussa huomiota myös jätelain aiheuttamisperiaatteeseen, jonka mukaan jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

5. Siirtymäajasta

Jätelain mukaan kunnan päättäessä siirtyä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisajankohdasta, joka voi olla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä. Kunta voi kuitenkin päättää aikaisemmasta lakkaamisajankohdasta alueella, jolla jätteenkuljetuspalvelua ei ole tarjolla tai sen saatavuus on merkittävästi heikentynyt ja tästä voi seurata roskaantumista taikka haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Mikäli jätehuoltolautakunta päättäisi siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen toivomme, että käytetään riittävä siirtymäaika. Jätelain valmistelussa ollaan

¹ Polttokelpoisen jätteen keräys 5 m³ syväkeräyssäiliöön Turun lähiössä, PK-seudulla ja Tampereella keväällä 2015, tutkimusinsinööri Jenni Rahkonen

havaittu, että kun siirtymäajat määrätään liian kireiksi, niin ne aiheuttavat turhia paineita kaikille osallisille.

6. Lopuksi

Kiinteistöliitto pitää tärkeänä, että kaikkia jätehuollon mahdollisia muutoksia ja niiden vaikutuksia seurataan tarkasti ja avoimesti. Kiertotalouden edistämisen ja ilmastonmuutoksen torjunnan toimenpiteet ovat muutenkin linkittyneitä toisiinsa, mikä korostaa laadukkaan vuorovaikutuksen tarvetta, jotta voidaan saada aikaiseksi hyviä ja kestäviä päätöksiä, kaikkialla yhteiskunnassa.

Kiinteistöliitto Varsinais-Suomi ry

Juuso Kallio
toiminnanjohtaja